

Tito v Berlinu

Po zelo uspelem obisku na Češkoslovaškem, kjer so bile izražene velik simpatije do Jugoslavije in našega predsednika, kjer so srečanja prekoračila običajne okvire sodelovanja, je predsednik Tito s spremstvom odpotoval na uradni obisk v Nemško demokratično republiko. Srečanje poteka po programu in najbolj pričakovanih. Pogovori se odvijajo v ugodnem in pristranskem vzdušju. Sprejem, ki so ga Berlinčani pripravili predsedniku Titu in spremstvu, kaže izredno prijaznost gostiteljev, da bi jugoslovanskim gostom izkazali kar največjo pozornost in da bi dali dogodka, ki ga predstavlja Titov obisk, res

največji poudarek. Vse to ustvarja značilne pogoje in vzdušje za bivanje našega predsednika v ZDR Nemčiji.

V zadnjih letih so se odnosili med obema državama razvijali v smeri vse večjega razumevanja, v skupnih interesih za ohranitev miru in izgradnjo socializma, posebno pa v smeri vedno večje gospodarske izmenjave.

Dejstvo, da so meščani Berlina pripravili gostom iz Jugoslavije tako pristran sprejem, priča, da tudi ljudstvo pozdravlja politiko medsebojnega sodelovanja. Zato bodo pogovori nov doprinos k nadaljnjemu razvoju dobrih medsebojnih odnosov.

12. junij 1965

Robert Kennedy v opoziciji

O najnovejših posegih ameriške zunanje politike v Vietnamu in Dominikanski republiko piše Francois Dupuis v francoskem časopisu L'Express.

Robert Kennedy je prvič, odkar je postal senator napadel belo hišo. Temo za napade mu dajejo dogodki v Vietnamu in Dominikanski republiko. Mladi senator je posebno oster, kadar kritizira položaj v San Domingu. Najzanimivejši v dvoboju med Kennedyjem in Johnsonom pa je, da je ameriški mlademu senatorju, da prične drugo politično kariero.

Pred dnevi je predsednik Johnson precej ostro kritiziral svojega predhodnika, ko nist za vse, kar se dogaja v Karibskem morju. »Ne bi mogel sedeti v gugalniku in dopustiti, da bodo oblast prevzeli komunisti v San Domingu...«

S tem je seveda nakazal na navado, da je pokojni John F. Kennedy, ki je sedel kaj rad na gugalniku, po njegovem napačno ocenjeval politiko v tej republiko.

Na ta namig je seveda hvalno odgovoril šef Kennedyjevega klanu Robert Kennedy: »Naša odločnost zadušiti komunistične revolucije ne sme biti interpretirana kot gene-

ralna opozicija proti nacionalnim revolucijam, uperjenim proti krivici in nasilju.« Kot senator New Yorka, ene najliberalnejših držav zveze in kot najverjetnejši predsedniški kandidat na prihodnjih volitvah, ne more s tem ničesar izgubiti. S tem, da se javno mnenje pridružuje njegovemu, samo še potrjuje na-

White in Mc Divitt ponovno na zemlji

Vse se je zgodilo po pričakovanjih: ob 13.25 popoldan po ameriškem času sta majorja Mc Divitt in White s svojo vesoljsko kabino že plavala na valovih Atlantika. Okoli zemlje sta krožila 97 ur in 58 minut in preletela razdaljo 1.690.000 milj. Pol ure kasneje jih je že pobral helikopter in ju prepeljal na letalonosilko, kjer so jima mornarji priredili veličasten sprejem. Oba sta fizično in duševno preizkušnja odlično prestala in še pred zdravstvenim pregledom sta pojedla prvi obrok trde hrane. Ponovno se je poskus srečno končal, in kar je pri tem najpomembnejše, da le-ti do danes niso terjali človeških žrtev.

Kaj pa sam polet s tehnične strani? Ta je postal nekoliko dramatičen šele, ko je bil glavni podvig — plavanje

pačno politiko sedanjega predsednika. Johnson je na predsedniških volitvah zmagal le zaradi tega, ker mu je nasprotnika B. Goldwaterja uspelo prikazati kot »človeka s prstom na sprožilcu«. Danes pa Johnsonovi največji nasprotniki, predvsem Goldwater, najbolj podpirajo Johnsonovo zunanjo politiko.

po vesolju že za Whitom. Ko se je vračal v kabino, je ugotovil, da se vrata težko zapirajo, ko pa se mu je to le posrečilo, je s posebno muko snel rokavice, ki jih je nosil v vesolju in so precej okorne, tako da je le še s težavo sprožil raketno puško. Z njeno pomočjo se je lahko premikal po vesolju in pri tem posnel okoli 30 metrov barvnega filma. Vendar pa so bili njegovi skoki preveč sunkoviti in se je ladja ob tem »zavrtela« na svoji poti.

Vendar pa jima ni uspel poskus, da bi se ladja v drugem krogu približala drugi stopnji nosilne rakete, ki je po izstrelitvi v neki razdalji spremljala vesoljsko ladjo in se počasi vrtela okoli nje. Mc Divitt se je hotel s pomočjo potisne sile raketnega motorčka približati, vendar sta ugotovila, da se raketa ne

Ob nesreči v Kaknju

Smrt junakov

Še ena nesreča se je zgodila, še enkrat se bolesti in žalosti rodbin, ki so jim dragi umrli na delovnem mestu, pridružuje 19 milijonov ljudi.

Spustili smo zastave na polovico drogov, poklonili smo se spominu na pogumne rudarje, ki so vsak dan, mesece in leta hodili v smrt, da so jo našli v ponedeljek, ob 12. uri 25 minut, v črnem oknu Kaknja.

Esperanto za Nobelovo nagrado

Več kot 250 osebnosti iz 18 držav, ki imajo po statutu o podeljevanju teh nagrad pravico predlaganja, se je odločilo, da predlagajo letos za Nobelovo nagrado za mir Svetovno zvezo esperantistov (UEA). Med predlagatelji je 72 članov švedskega parlamenta, 60 članov holandskega parlamenta, potem so člani finskega parlamenta, člani znanstvenih akademij in več drugih osebnosti.

Vsi predlagatelji poudarjajo pomen mednarodnega jezika za medsebojno spoznavanje in sporazumevanje različnih narodov, kakor tudi trud Svetovne zveze esperantistov v borbi za mir.

Strašna vest je pretresla domovino. Strašna, ker se je začela kot vse druge in ker

Reševalci prinašajo ponesrečene rudarje iz rova

smo dobro vedeli, kakšna bo zadnja. V začetku nismo ve-

deli niti za število zasutih, niti za število mrtvih. In potem vsako uro, vsakih pol ure, neprestano so prihajala poročila z novimi žalostnimi številkami.

Samo trenutek upanja okoli 19. ure: sedem rudarjev, čeprav težko poškodovanih, toda živih, so prenesli iz rudnika. Toda zelo malo časa je trajalo to upanje, hitro je izginilo ob poročilih, ki so prišle uro kasneje žalostne in jim je sledil še hujši konec:

126 mrtvih in 16 težko ranjenih rudarjev! Naših rudarjev, naših tovarišev. Sinov, očetov, mož in fantov... ljudi, ki so kakor mi radi pripovedovali o bodočnosti, ki so delali na najtežjih delovnih mestih, vendar, ni jim bilo težko. Vsakokrat, ko so odhajali v rov, so odhajali v borbo, vsakokrat, ko so utrujeni in izčrpani, vendar zdravi vračali na površino, so prihajali kot zmagovalci.

Toda tokrat so borbo izgubili borbo, katero so bili za vse nas. Padli so kot junaki.

Kranjčani za »Luči Ljubljane«

Na IV. festivalu slovenske popevke, ki je bil v torek zvečer v veliki športni hali v Tivoliju, je zapelo 22 popevk 13 najboljših slovenskih interpretatorjev zabavnih melodij.

Posamezne žirije iz osmih mest so izbrale najboljšo slovensko popevko. Zmagala je kompozicija Jureta Robežnika »Šel si mimo«, ki jo je zapela Irena Kohont. Drugo mesto je zasedla popevka »Utrine« Mojmirja Sepeta v interpretaciji Marjane Deržaj. Tretje mesto pa je pripadlo

skladbici Jožeta Privška »Luči Ljubljane«, ki jo je pela Kranjčanka Berta Ambrož, ki je bila tudi debutantka letošnjega festivala.

V Kranju je žirija sestavljena iz 30 članov različnih poklicev in starosti prisodila prvo mesto popevki »Luči Ljubljane«, ki jo je zapela Berta Ambrož, drugo mesto pesem »Šel si mimo« in na tretjem mestu naj bi po mnenju Kranjčanov bila popevka »Tvoje majhne laži«.

Cesta zvita v balo

Tako cesto uporabljajo za prehod čez močvirja, peščena ali mehka zemljišča. Cestišče je izdelano iz ojačenih aluminijastih letev, dolgih po tri metre, ki so povezane med seboj s šarnirji. Letve so široke 23 centimetrov.

V eno balo se navije 50 m »cestišča«. Cestišče polaga specialno urejen kamion. Ročno je treba položiti le prvih nekaj metrov ceste, naprej se polaga avtomatično. Cesto je mogoče položiti na vzponih do 15 stopinj strmine.

Taka cesta je neprecenljive vrednosti pri potovanjih skozi neraziskane predele, na ekspedicijah in povsod, kjer je potrebno graditi stalne komunikacije za transport. Aluminijско cestišče je izdržalo 10 tisoč vožen pettonskih avtomobilov. Preneslo je tudi petdesettonski tank.

Premično kovinsko cesto so izdelali angleški inženirji.

REFORMIRANA ŠOLA ALI PREVARANI OČE

Neki oče je imel tri sinove. Kot vsak oče, je tudi on želel svojim sinovom, da bi bili srečni, predpogoj za to pa je izbira poklica, kajti, še se je spominjal, kako nesrečen je bil sam, ko bi se rad šel učiti, pa je moral ostati doma na kmetiji. Ko so sinovi naredili osemletko, je oče pomislil in določil: najstarejši je dober za delo in rad ima zemljo, ta bo ostal pri meni na kmetiji, srednji stalno nekaj popravlja, kaj ko bi ga dal za

mehanika. Najmlajši pa, ta je glavica, iz njega še nekaj bo, ko ga vsi hvalijo, v gimnazijo naj gre.

Sinovi so bili zadovoljni z očetovo odločitvijo in so se vrgli na delo. Čas je hitro mineval in ko so minila štiri leta, je bil oče zadovoljen: »Tako, sinovi so vsi preskrbljeni«, si je mislil. In res: najstarejši je kmetoval v kooperaciji z zadrugo, imel je načrte s turizmom in dobro mu je šlo. Srednji se je spoznal

na motorje vseh vrst in že računal, kdaj si bo lahko sam nabavil kaj na štirih kolesih. »Kaj pa ti, sinko?« je vprašal oče najmlajšega sina in srce mu je vzdrhtelo, saj je od svojega ljubljence največ pričakoval.

»Jaz, očka imam pa maturo v žepu!«

»Dobro, maturo«, je strmel oče nad učeno besedo, »ampak jaz bi rad vedel kaj znaš delati ali si zadovoljen z delom in koliko boš zaslužil.«

»Ja očka veš, če imaš pa maturo, znaš vse in nič.«

»Sinko, ne šali se s starim očetom, štiri leta sem ti dal za šolo in nekaj si se v tem času pač moral naučiti, povej vendar kaj.«

»Torej očka, učil sem se tipkati, ampak samo eno leto in sem že vse pozabil, učil sem se nekaj tehničnega risanja, toda ne dovolj, da bi se kaj naučil, naredil sem kladivo brez ročaja, popravljal vtične doze vseh vrst, se učil ravnati za magnetofonom in kinoprojektorjem, vsako leto sem štirinajst dni delal v tovarni itd.

Skratka očka, vsakega malo, od vsega pa ni nič ostalo.«

Pa se je zamislil oče in se zaklel, da vnuki ne bodo nikoli videli te čudne šole od znotraj. — V.M

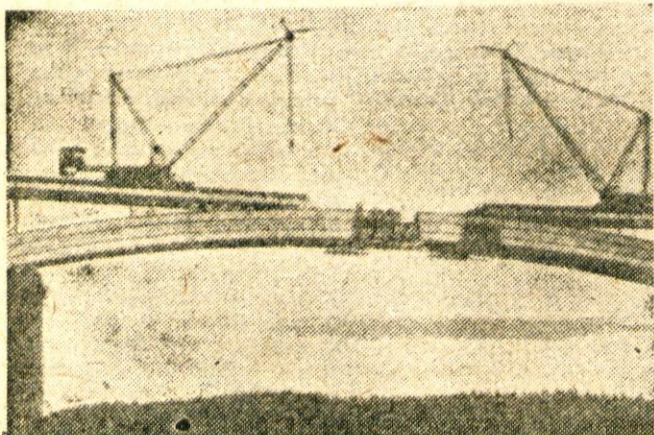
Ojačevalec za naglušne

Miniaturizacija sestavnih delov je dosegla tako stopnjo, da so lahko izdelali ojačevalnik za naglušne, ki ni večji od kovanca in ga potisnejo kar v uho.

Ojačevalnik ima okrog 100 sestavnih delov, med njimi: baterijo, mikrofona, tri transistorje in termistor za izravnavo temperature.

Špelca

Največji ločni most na svetu

V čehoslovaškem mestu Zdiakovy gradijo največji ločni most na svetu. Dolg bo 542 metrov, en sam lok pa bo dolg 330 metrov, kar je za 41 metrov več od loka sedanjega rekorderja — mostu na Niagari

Poročila

Skladiščnik Peter je imel rad svoj posel. Službo mu je grenila le ena stvar: sestavljanje poročil. Teh je bilo treba vedno več. Vsak čas si je kak zelenec iz administracije ali uprave izmislil in zahteval od skladiščnika zdaj to zdaj ono poročilo. Peter je klel in v potu svojega obraza kljukal na star razmajan pisalni stroj. Saj bi potrpel, ko bi vedel, da njegova poročila nekemu vsaj malo koristijo, a vse se mu je tako zdelo, da jih pisarniški škrici le od daleč povohajo, preberejo morda vrsto, dve, poškljijo na pečat, napravijo z rdečim svinčnikom kljuko in — hop v predal ali v arhiv

Oni dan mu je prekipelo. Že debelo uro se je mučil z izpisovanjem podatkov za »Seznam rezervnega materiala v hali C« (... napisati v štiri izvodih, klasificirati po kakovostnih kategorijah in letu dobave, dostaviti v 48 urah v sobo št. 32...). Kar naenkrat mu je bilo dovolj, z jzno pestjo je treščil po tipkah pisalnega stroja, da so se zapletle kot poležano žito in takole nadaljeval svoje poročilo:

- 91. Cevi premera 12" — 175 kg
- 92. Centrifugalna črpalka — 2 komada
- 93. Atomska bomba — 1 komad
- 115. Gumijasti škornji — 2 para
- 116. Umetni satelit — 3 komadi
- 206. Podmornica — 1 komad
- 223. Svetniški sij — 38 kolobarjev
- 261. Mrtvaška žavba — 20 kg
- 299. Posušeni pasji gobci — 66 komadov
- 310. Kosa — 1 komad (dana na uporabo Matildi 1. jan. 5324. leta pred n. št.)

Petru je odleglo. Podpisal je poročilo in ga odposlal. Kmalu je prišel odgovor: »V

vašem poročilu z dne tega in tega smo ugotovili nekatere presežke materiala in vas prosimo, da jih nujno prenesete v halo B, oziroma navedete razlog, zakaj tega ni mogoče storiti...«

Peter je mirno sedel za pisalni stroj, saj je vedel, da so mu nalog poslali kar tako, ker se jim je zdelo, kajti če bi njegovo poročilo res prebrali, bi poslali nalog drugam, učili, bi poslali nalog drugam, v umobolnico ali na najbližjo postajo LM. Zato je pogumno odgovoril, da...

...zgoraj omenjenega presežka ne more dostaviti v halo B, ker je:

- a) atomska bomba pod št. 93 zaradi nepravilnega vskladiščenja eksplodirala;
- b) umetne satelite pod št. 116 snažilka po malomarnosti pustila uiti skozi odprto okno;
- c) podmornica pod št. 206 ob nedavnem deževju, ki je poplavelo nekatere oddelke hale C, odplavala v kanal;
- d) svetniške sije pod št. 223 vzeli na reverz upravnih odborov;
- e) mrtvaško žavbo pod št. 261 zaplenila sanitarna inspekcija, ker ne odgovarjajo najnovjšim predpisom CHZ;
- f) posušene pasje gobce pod št. 299 dvignil z naročilnico mojster Čuk, da bo lažje lajal na delavce;
- g) koso pod št. 310 Matilda skrhala, o čemer je bil na licu mesta sestavljen zapisnik in kosa izločena iz uporabe, Matildi pa dano novo orodje — avtomobil...

Administracija je bila s Petrovim ažurnim odgovorom verjetno zadovoljna, kajti nihče ni ničesar pripomnil, pač pa so Petra pred direktorjem pohvalili, kako skrbno in hitro odgovarja na dopise. Zadovoljen je bil navsezadnje tudi Peter, saj odslej v delu ni našel le užitka, temveč povrhu še — zastoj zabavo...

Popevke

Popevk je dandanes toliko, da več ne veš, za katero bi se odločil, al' za tisto, katera poje o mladosti, o ljubezni, o srčkih, al' za tisto, ki opeva o tramvajih, avtomobilih (popevko, ki bi pela, kje dobiti razne rezervne dele se nimamo). Za moj okus, ko se na to zvrst popevk dosti ne razumem imam rad kakšno Donno Claro, Valencijo, no pa tudi kakšen star bocler šablonsko narejen iz desetih drugih mi je všeč. Ne trdim pa tudi ne to, da mi ni všeč kakšen twist. O ja, všeč mi je, moti me samo to, ko vidim uboge muzikonterje, kako se pri tem divjem ritmu zvijajo na vse strani. Pri predvajanju raznih popevk preko televizije in radia sem opazil, da slovenske popevke delajo težave

našim pevcem, ker jih večkrat pojejo v tujih jezikih, zato mora poslušalec, če jih hoče razumeti, imeti vedno pri rokah slovarček. Tudi to, da je popevka večjega pomena od pevca, je razvidno na televizijskih zaslonih, ko vidimo popevko napisano z velikimi začetnicami, pevca pa z malimi.

Kljub temu, da so hekatere popevke po besedilu in melodiji fletne, pa jih nekateri odločno odklanjajo, predvsem to ljubitelji Mozarta, Schurta, Straussa in narodnih pesmi. Ampak, kaj hočemo tovarišija, nahajamo se v atomskem času, kjer je vse bolj moderno, zato tudi nimamo smisla, da bi se še sedaj prepevali tisto »Moj očka ima konjička dva« ko pa vemo, da ima »fotr« v garaži 50 konj, ali pa tisto »Kje so tiste stezice«, ko je že križem krašem povsod asfalt itd., itd., itd.

Trofeje poveljnih let

V ponedeljek je bil
v Kranju

»SMN«

V Selcah, v Selski dolini živi Alojzij Basaj. Človek, ki pride v vas, se mu skoraj ne more izmakniti. Povsod lahko slišiš o njemu: predsedniku ZB, RK, ribiške družine in gospodarju lovske družine.

Njegova soba je pravi muzej najrazličnejših lovskih trofej. Z veseljem nam je razkazal vseh 50 trofej, ki krasi njegovo sobo.

— Ali so vse to vaše trofeje?

»Vse te so moje, a to niso vse. Med vojno so me doma iskali Nemci. Ker niso našli mene, so pa vzeli trofeje, ki sem jih do takrat nabral.«

— Zakaj hranite vse te trofeje?

»Vsaka mi pomeni drag spomin. Od tiste, ki sem jo odstrelil prvo, pa vse do zadnje. Vsaka me spominja na enkratno, posebno doživetje. Lovim že 32 let. Koliko bi jih bilo, če ne bi bilo vojne...!«

— Kaj ste delali med vojno?

»Leta 1942 je padla sestra v partizanih. Takrat sem jo v borbi zamenjal jaz. Z mamo sva bila že v času dražgoške bitke obveščevalca. Med vojno sem bil v naših gorah. Takrat ni bilo časa za lov. Borili smo se za naše gričevje in zemljo, da jo danes lahko obdelujemo.«

— Ali ste bili tudi med vojno tako dober strelec?

»Takrat je bilo to v drugačnem smislu. Prejel sem dvakrat zasluge za narod III. stopnje. Imam tudi medaljo za hrabrost.«

— Povejte nam kakšno zanimivo lovsko doživetje.

»Bilo je pred približno šestimi leti. Bila je huda zima in divji prašiči so naredili kmetom veliko škodo. Ko smo odšli na lov, sem nena doma v nasprotnem bregu zagledal tri prašiče. S petimi strelji sem vse tri ustrelil.«

— Kaj pa turizem?

»Naša lovška družina izdaja inozemskim turistom dovolilnice za odstrel. Lovišča so bogata. Ob malo boljše

reklami, bi pri nas lahko veliko zaslužili z lovom.«

— Ste tudi predsednik ribiške družine. Ali imate tudi od ribolova kakšno trofejo?

»Pod Zavrnikom pod Jezom sem v Sori ujel 11 kg težko in 112 cm dolgo postrv. Milim, da je to največja ulov-

Alojzij Basaj, lovec-ribič

ljena riba v teh krajih. Pojedli smo jo na ustanovnem občnem zboru ZB.«

Alojzij Basaj nam je še pripovedoval o delu njegovih družtev. Ko smo se poslavljali, nas je povabil na ribolov, saj je Sora zelo bogata, ker lovška družina stalno skrbi za nov zarod v vseh pritokih.

P. C.

Vsak ponedeljek pridejo ljudje iz okolice. Domačini gredo na semenj. Kakšen pa je sploh ta semenj, da se vedno nabere toliko ljudi? Nič posebnega. Dan kot vsak drugi dan, a ostala je navada, da hočejo vsi kupovati v ponedeljkih. Trgovine, so polne ljudi. Vsi nekam hite in se prerivajo. Ali je res samo navada? Ne, ponedeljek je bil »binkoštni« in zato je imel Kranj kar čudno podobo.

Poglejmo tokrat samo avtomobile. V ponedeljek v mestu skoraj ni bilo mogoče dobiti prostega prostora za parkiranje. Ob 10. uri dopoldan smo hitro preleteli največja parkirišča v Kranju. Dobili smo naslednjo sliko: na Titovem trgu 42 avtomobilov, pred Prešernovim gledališčem 63, pred kokrskim mostom ob Evropi 26, na Majstrovem trgu 39, pred restavracijo Park 34, pred delavskim domom 38 in pred kinom Center 24 avtomobilov. Skupno je bilo samo na teh prostorih 266 avtomobilov.

Poizkušali smo prešteti še motorje in kolesa, a smo pred zaključkom štetja obupali. Na Titovem trgu smo našli 60 motorjev, a ko smo zagledali ob kokrskem mostu celo goro koles, smo morali odstopiti od našega štetja.

Prav gotovo je bila podobna »gneča« tudi v drugih večjih krajih na Gorenjskem.

Dragocena voda

»Jutri bodo cene vodi določili na borzi.« Ko so v aprilu lani na sestanku UNESCO razpravljali o tem, bi skoraj kdo pomislil, da gre za šalo, vendar se ni nihče od predstavnikov šestdesetih dežel niti nasmehnil.

To je namreč grenka resnica: sladka voda, za katero smo mislili, da jo bo vedno dovolj, postaja vse dragocenejša. V poročilu svetovne zdravstvene organizacije lahko najdeš takle zapis: »V nekaterih deželah ne pustijo otrok, da bi se igrali na soncu, ker bi telo izgubilo preveliko tekočino in bi potem morali preveč piti. Vode je malo, zato moramo varčevati.«

Taki zapisi niso redki. Anketete z vseh delov sveta so enoglasne: rezerve sladke vode so vedno manjše.

Lososi iz Temze

Šestdeset držav je mnenja, da je treba hitro nekaj narediti. Lani oktobra je bila proglašena mednarodna hidrološka desetletka, da bi se človeštvo uprlo tej novi grožnji.

to 30 odstotkov nacionalnega dohodka.

Hidrologi ne skrivajo skrbi. Zaloga vode je vsak dan manjša, potrošnja pa vedno večja. Leta 1850 je bila na zemlji ena milijarda prebivalcev, danes jih je že tri milijarde. Mesta postajajo vedno večja. Leta 1850 je bila na zemlji ena milijarda prebivalcev, danes jih je že tri milijarde. Mesta postajajo vedno večja in prav mestni prebivalci potrošijo vsak dan največ vode. Pražani iz leta 1865. so porabili dnevno 125 litrov vode, danes jo porabijo že preko 200 litrov, Američani pa jo porabi celo do 500 litrov. New York potroši dnevno več kot 4 milijarde litrov vode.

Skrivnosti podzemlja

Ze danes stopa v konkurenco iskanju nafte in urana tudi iskanje vode. V zemeljski skorji je sicer nad štiri milijone kubičnih kilometrov vode. Vsekakor so te rezerve ogromne, toda pot do njih je težka. Podzemeljsko delovanje vode je za znanost še skrivnost. Po kakšnih zakonih se gibajo njeni tokovi?

Leta 1962. na mednarodnem sestanku v Grčiji so hidrologi predložili razne načrte, nekatere nedosegljive, nekatere celo smešne. Prepeljali naj bi ledene griče s Severnega tečaja in bi potem s topljenjem pridobljeno vodo pošiljali »žejnim« po cevodih; drugi so predlagali, da spreminijo klimo; tretji, da bi lovili vodno paro, ki jo izločajo rastline. Vendar pa so vsi ti predlogi samo sanje.

Ostanejo torej morja kot edino upanje. V njih je več kot milijarda kubičnih kilometrov vode. Toda v vsakem litru te tekočine je povprečno 35 gramov soli, človeški organizem pa jo dnevno potrebuje le nekaj miligramov. Treba je torej najti ekonomičen postopek za odstranjevanje soli. V Franciji že dela posebna komisija, prav tako

v Nemčiji, kjer imajo kar štiri ministrstva. Enako je v SZ, kjer že dokončujejo gigantsko nuklearno tovarno za destilacijo Kaspijskega jezera. Dnevno bo proizvedla 100 milijonov litrov sladke vode.

Nekaj tovarn sladke vode je tudi v drugih deželah. V Kuwaitu že dnevno dobijo iz morja 40 milijonov litrov vode. Prebivalci izraelskega pristanišča Eilat že precej časa pijejo samo prečiščeno vodo. Na otoku Guernsey v La Manchu je tovarna, ki dnevno predela 2.300.000 litrov sladke vode, s katero preženejo sušo, ki je vsakih osem let uničevala ogromne plantaže paradižnika, ki je edini zaslužek prebivalcem.

Vendar pa vse te tovarne skupaj proizvajajo samo 160.000 kubičnih metrov vode na dan, kar bi zadostovalo le za mesto s 350.000 prebivalci.

Nekega dne pa se bodo dvigale ob morski obali ogromne tovarne. Visoki dimniki brez dima, skozi katere bo prihajal samo plin za ohlajevanje reaktorjev, se bodo dvigali proti nebu. Šele takrat se bomo lahko oddahnili.

Ogromen zbiralec vode nekje v Afriki

Najboljši poklic

Ze stara navada je, da ljudje najbolj cenijo poklic, ki največ »nese«. Včasih je veljalo pravilo, da se ne izplača študirati, danes to popolnoma ne drži več. Človek mora samo, znati izbrati svoj študij.

Kar poglejmo, koliko prejmejo »študirani« nogometaši. Ne zaradi tega, ker je pred nedavnim bosansko-slovenska enajstorka prispela v prvo zvezno nogometno ligo, marveč iz čistega »firbca«. Nogometna moštva imajo obvezo, da javljajo zaslužke svojih igralcev Nogometni zvezi Jugoslavije. Da ne bo kaj narobe, je najbolje, da vzamemo kar podatke, ki so jih kolektivi predložili sami.

Na žalost nimamo podatkov o Olimpiji. Lahko pa verjamemo, da je novi prvotigaš precej radodarnjši od svojih slovenskih rivalov. Pri Kladi-varju so bili v novembru prejšnjega leta naslednji dohodki: Bauman 125.000 din, Halilagić 140.000 din, Perc

125.000 din... Maribor je že kvalitetnejša ekipa: Sizgorac 132.000 din, Breznik 210.000 din, Šober 213.000 din. To so bili prihodki v marcu.

Prva liga je pač prva liga in zato so tudi dohodki na prvem mestu. Nogometaši Partizana so prejeli v marcu: Jusufi 259.250 din, Galić in Vasović po 267.000 din, Bećejac 253.000 din, a Milutinović, ki največkrat ni sedel niti na klopi za rezervne igralce, 168.000 din. Novembra prejšnjega leta so prejeli pri Dinamu: Belin 295.000 din. Toliko so prejeli tudi Matuš, Zambata in Jerković. Kobeščak pa je v istem mesecu prejel 300.000 din. V aprilu drže rekord igralci Radničkega iz Niša: Anđelković, Veljković in Maravić, ki so prejeli 305.000 din. Tudi njihovi soigralci niso prejeli dosti manjših mesečnih plač.

Ze zaradi teh uradnih podatkov lahko sklepamo, da se danes najbolj izplača pri izbiri poklica »izučiti« se za nogometaša.

186. Leta 1875 je Bill preselil svojo družino na vzhod, v Rochester, New York. Bil ga je bil star pet let in Bill je užival v igrah z njim. Bil ga je plavati in jezdit, kupil mu je konjčka in ga naučil tudi streljati. Toda to mu je pregrešno sovražila igre z orožjem. Naslednje leto je Bill predal svojo konjčko in se pridružil "Buffalo Bill Combination". Zopet sta bila pri njem Texas. V nasledu tudi Burke, Billov najboljši gledališki vodja. Bill je aprila 1876, ko se je Billova gledališka skupina v Springfieldu pravkar pripravljala za nastop.

MISLI

Grenkoba v življenju je kot
ne prija, a mnogokrat koristi.
Verjemi v nesrečo in boš nesrečo
Priateljstvo je kot snežen
težko narediti, težje ga je
Ljubezen je kot otroške
da predstava o nečem, česar
sploh ni.
Tarnati nad tem, zakaj je na
ko in ne drugače, je zgolj
človeka, ki ni drugačen, ampak
Najmočnejše se življenja
ki mora umreti.

I. díl

ŽELÁ

69

...jami pr...

Razočaranje nad razlikami med morala še druge tretje ljubezni naletе na svojo prave ljubezni, a se jih vseeno v svoji vrniti v prepričanju, da ji v prezirljivosti in negotovosti svojega v varnega zavetja, da ji v ljubezni nemoči niso kos, iščejo svoj tudi nad tem zavetjem, a slijo v moškem. Kasneje so razen ljubezen in moralno oporo razočarani so tudi moški, ki iščejo svetla, a je ob takih ženah v boju za dosego svojih stremeljske sklenjenih mnogo več morejo najti. In zato, ker stranske ljubezni, so nesrečni takih zakonov kakor zakonov iz zelo ji je življenjski zakon tak pogosti. Kako je življenjski zakon tak pogosti.

[illegible]

je v in pospešijo se procesi, ki nanje vplivajo (tako na primer hitrost dihanja).

Novo metodo so uporabili za naglo dozorevanje paradižnikov, ki so jih nabrali ne zrele in zelene. Izkazalo se je, da so paradižniki, ki so bili blizu magnetnega polja južnega pola, hitreje dozoreli od onih, ki so bili ob severnem.

Zelo mnogo živali — morskih in kopinskih — uporabljajo svetilke za hladno svetlobo. Te lučke so zelo ekonomične, svetloba pa je poljubnih barv.

Nekatere bakterije proizvajajo električni tok s tem, da razkrajajo sladkor in ogljikov dvokis in vodo. Znanstveniki so izkoristili ta pojav in izdelali bioelektrični bakterijski element z močjo desetih vatov.

Sovjetskim znanstvenikom se je posrečilo izdelati kristalno steklo, ki je skoraj dvakrat močnejše od najtrše- ga jekla, hkrati pa lažje od aluminija. To steklo ima celo vrsto takih sijajnih lastnosti, kot jih nima še noben doslej znan element na svetu. Dali so mu ime »stall«. Vzdrži velikansko toploto in se začne taliti šele pri 1450 stopinjah. Prenese 16.000 kilogramov pritiska na kvadratni centimeter in je štirikrat do petkrat bolj elastično od navadnega stekla. Predmeti iz takega stekla prenesejo tudi stalno menjavo temperature do 1.000 stopinj.

Kot eksplozivne snovi navajajo dinamit, TNT in druga razstreliva. Po novem postopku lahko stiskajo vse vrste najtrših jekel, kakor tudi titanove zlitine. Kvaliteta oblikovanja je v določeni meri boljša, kot pri dosedanjem postopku s stiskalnicami.

A large, stylized sculpture of a man's face, possibly a caricature of a famous figure, with a prominent mustache and a wide, open mouth. The sculpture is set against a background of a city skyline, with a woman in a white dress visible in the foreground.

60 ton je težka kamnita glava mehiškega Indijanca, ki so jo naredili nekako v V. stoletju pred našim štetjem. Pred kratkim so jo za nekaj časa razstavili pred visokimi palačami Manhattana. To prelepo delo olenske civilizacije bo krasilo mehiški paviljon na svetovni razstavi

jali, ko bi ga videli v fraku, ali pa ~~je~~ sam pozabil na svojo pripadnost.

zivina in štedil. »Ti si seveda mislila, da sem se šel potepat. Dolžila si Körgerja. Ali pa si še kaj hujšega mislila o meni. Videla si hra-

Po Prešernovih stopinjah

Ko tako spešno hitimo (morda kar nekam ihtivo?) po sledeh spominov na pesnika in sploh na vse, kar je z njim v kakršnikoli zvezi — nam je v mislih vedno budna zavest, da se stvari iz dneva v dan pozabljajo in da stari ljudje, ki še kaj vedo, mro... Če pa nekatere pripovedi in spomine sedaj zapišemo, pa čeravno so to le, navidez nepomembni drobci, gotovo izpolnimo dolžnost, žal, zapoznelega kronista. Seveda se pri teh zapisih omejujemo le na dneve pesnikovega življenja v Kranju, sem in tja stopimo tudi v druge gorenjske kraje; zato je vse naše pisanje tako mnogovrstno in v odlomkih. Gradiva nam seveda nihče ne servira lepo po kronološkem redu, pač pa zvemo zdaj to zdaj ono — pa sproti zapišemo in objavimo.

Zdela se nam je prav, če odpremo vrata v našo delavnico še pred zaključkom ciklusa »Po Prešernovih stopinjah v Kranju.« To smo dolžni pojasniti onim bralcem prijateljem, ki tako zvesto slede našim iskanjem in potem...

Oče Julije Primčeve je bil Gorenjec

Slehnemu častilcu Prešernovega pesniškega genija, je osebnost Julije Primčeve gotovo tako blizu, da ga zanima prav vse, kar je s tem krhkim, brezstrastnim in čednostnim meščanskim dekletom, v kakršnikoli zvezi. Saj je bilo prav to drobno bitje našemu pesniku to, kar je bila laškemu Petrarki njegova Lavra nehoteni pobudnik za najlepše ustvaritve v poeziji. A vendar: Lavri, ki je živela s svojim možem v srečni ljubezni in rodovitnem zakonu, nihče ničesar ne očita. Pa je bila Francesku Petrarki (1304—1374) prav tako platonični pesniški ideal kot Julija našemu Prešernu. Res je sicer, da je od Lavrine smrti poteklo že šeststo let, od Julijine pa šele stoeno leto... Da čas res še ni omilil trdih črt, ki jih je prisodila literarna javnost prejšnjega stoletja Julijini podobi, je dokaz že v tem, da se je lansko leto, 2. februarja 1964, edino naš list spomnil stoletnice smrti Julije Primčeve...

A vrnimo se s pesniških in čustvenih sfer na zemljo! Preseneti nas, šele pred leti ugotovljeno dejstvo, da rod Julije Primčeve, vsaj po očetovi strani, izvira z Gorenjske. Oče Julijinega očeta je bil rojen 21. junija 1740 v Tržiču kot drugi sin trgovca Gašperja Primca in Mice Jošt. Če sledimo Primčev rod še nazaj v preteklost, zvemo, da se je Gašper priselil v Tržič iz Ovisi pri Podnarfu, kjer se je 1. 1710 rodil kmet-

skim staršem Luki in Magdalen Primc.

Janez Primc se je preselil iz Tržiča v Ljubljano okrog 1. 1761 in se tu takoj uveljavil kot uspešen kramar s platnom pri Spitalskem mostu (sedaj Tromostovje). Hitro je napredoval, postal ljubljanski meščan in kmalu vstopil v patricijske trgovske vrste. To je bilo 1. 1787.

Sin njegov, Anton Primc (1781—1816), je po očetovi smrti 1. 1802 prevzel že dobro vpeljano trgovino in skrb za izplačilo dot svojim trem sestram. Dne 23. junija 1807 pa se je tedaj šestindvajsetletni Anton poročil z dvajsetletno Julijano Hartl, hčerko bogataša ljubljanskega trgovca. Iz njunega zakona se je rodilo dvoje otrok: sin Janez (7. 2. 1813) in hčerka Julija (30. 5. 1816).

Marija Mammer (1841—1923)
druga hčerka Julije Primčeve

Poroka s Scheuchenstuehlom

Stara trgovka, ki je ovdovela že v letu Julijinega rojstva, ni bila prav nič naklonjena literarnemu snubljenju doktorja Prešerna njene komaj doraščajoče hčerke-edinke. Ko ji je 1. 1832 umrl še sin-edinec, se je vsa posvetila edini skrbi, da bi se njena hči srečno, ugledno in bogato poročila. Praktično usmerjeni ženi, hčerki in ženi trgovca, pač ni prihajal v misel tak snubec, kot je bil siromašni Prešeren. Saj je bila pesnikova srebrnina le rosa na travi, zlato pa sončna zarja na jutranjem nebu...

Zato je že kmalu po izidu Sonetnega venca (1934), posvečenega njeni hčerki, obljubila staremu Antonu pl. Scheuchenstuehlu, ko je že umiral, da sme njegov sin Jožef Anzel, tedaj avskultant pri ljubljanskem sodišču, upati na roko njene hčerke Julije.

Stari Anton pl. Scheuchenstuehl je bil v Ljubljani moččen finančni prokurator in tudi nekdanji šef mladega doktorja Prešerna. Kot zani-

mivost še povemo, da je bila prokuratorjeva hči Ana, torej poznejša Julijina svakinja, poročena z okrajnim komisarjem Janezom Pajkom, ki je prav v Prešernovih zadnjih letih tako oblastno gospodaril v Kranju...

Res se je, takrat že 23-letna Julija Primčeva dne 23. maja 1839 poročila z 31 letnim Jožefom pl. Scheuchenstuehlom. Iz njunega zakona, ki po nekaterih domnevah, ni bil prav srečen, se je rodilo kar pet otrok: štiri hčere in en sin.

Julijin mož je bil leta 1850 imenovan za predsednika okrožnega sodišča v Novem mestu, kamor se je še isto leto preselil z vso družino. Z njimi je šla tudi Julijina mati Julijana Primc, ki pa je že leta 1855 umrla in bila pokopana na Smihelskem pokopališču.

V novomeških letih so pričele Juliji doraščati hčerke. Treba je bilo misliti že na njih možitev in na dote. K sreči je imela Julija še nekaj hišnih in zemljiških posesti v Ljubljani, da bi jih mogla v primeru porok svojih hčerk hitro vnovčiti. Tembolj, ker sta se kar dve njeni hčeri pripravljali na možitev s častniki. V teh primerih pa je bilo treba predložiti razmeroma visoko, strogo predpisano, vojaško ženitno kavejco.

Julijini otroci

Najstarejša hčerka Julijana (roj. 9. maja 1940), ki je bila po zunanosti materi tudi najbolj podobna, se je poročila 24. januarja 1859 s sodnikom Viljemom baronom Rechbachom. V zakonu se je Julijani rodilo kar pet hčera in dva sinova. Eden od sinov, Viljem, je postal predstojnik novomeškega sodišča in bil ves čas svojega službovanja (1903—1918) med ljudmi, prav priljubljen zaradi svojega ljudomilega značaja. Torej je nekako popravil slab spomin, ki ga je zapustil njegov ded v Novem mestu. Njemu so zaradi birokratske oblasti in mogočnosti, vsesplošno rekali »dolenjski Napoleon«.

Poroke ostalih treh hčera Julija ni več dočakala. Umrla je 2. februarja 1864. Tudi njo so pokopali na smihelskem pokopališču. Njen grob je še danes lepo oskrbovan...

Druga hčerka Primčeve Julije Marija Ana Scheuchenstuehl, rojena 2. avgusta 1. 1841, se je 30. marca 1. 1864 s častnikom 7. lovskega bataljona Ivanom pl. Mammerjem.

Mammer je zaključil svojo oficirsko kariero kot polkovnik in bil nazadnje poveljnik 22. pešpolka v Zadru. Svoj pokoj je preživel na Bledu. Umrl pa je 1. jan. 1893 v Ljubljani.

V zakonu z Marijo Ano se mu je rodila hči-edinka Ana.

Tudi ta se je poročila z avstrijskim častnikom, polkovnikom Pokornym in je nato živela v Pressbaumu v Avstriji.

Prav očitno je torej, da se je druga Julijina hčerka, ovdovela Mammer, po smrti svojega moža, preselila z Bleda na Zgoš pri Begunjah in

Antonija Linner (1844—1929)
tretja hčerka Julije Primčeve

tam v 1. 1923 kot 82 letna starka umrla.

Tretja Julijina hčerka Antonija Marija Scheuchenstuehl, rojena 23. januarja 1844, se je prav tako, kot njena starejša sestra, poročila s stotnikom novomeške posadke, Gustavom Linnerjem. Ta je postal pozneje feldmaršal in služboval v Pragi. Po upokojitvi se je preselil v lastno vilo na Zgoši pri Begunjah, kjer je 17. decembra 1916 tudi umrl. V zakonu ni bilo otrok; zato je njegova vdova ob svoji smrti, 26. marca 1929, izročila posestvo svoji nečakinji Julijani baronici Rechbach, poročeni Schwickert.

Ta Julijana pa je bila hčerka prve Julijine hčerke Julijane; torej že četrta Julija v rodu...

Schwickerti so bili 25. decembra 1945, kot Nemci, izseljeni na Koroško, zdaj žive menda nekje v Ameriki. Le ena od hčera je ostala v naših krajih. Bilo pa je tedaj rečeno, da izselitev velja le za kompromitiranega Schwickerta; za ženo in otroke pa ne. Julijina vnukinja Julijana Schwickert je v času okupacije namreč sodelovala z OF in pomagala partizanom! A se je kot zvesta zakonska družica le tako odločila, da je šla z možem.

Se živeči oskrbnik bivše Schwickertove vile (Zgoša št. 61) Anton Jereb, ve povedati, da so bivši gospodarji in njihovi otroci radi govorili z ljudmi slovensko in da so bili, posebno Julijana, pri ljudeh močno priljubljeni. — V vili stanujejo zdaj stranke, vrtnari pa v obsežnem sa-

dovnjaku, že omenjeni Jereb. Tudi bivša Schwickertova kuharica, Matučeva mama iz Poljč, se prav nič ošabnih gospodarjev le v dobrem spominja. — Ne bo napak, če še to povemo, da je skoro ves fotografski material iz življenja Primčeve Julije, ohranjena in dala v razvid prešernoslovce prav Julijana Schwickerta, vnukinja pesnikove Lavre...

Četrta Julijina hči, Jožeta Terezija Scheuchenstuehl, rojena 17. avgusta 1846 se je poročila z avstrijskim oficirjem Adolfom Bauerjem. Kot upokojen stotnik je z ženo in dvema hčerkama, Adolfino in Matildo, živel v Ljubljani. Tu je 1. 1886 umrl, njegova vdova pa je dočakala visoko starost in 1. 1929 v Ljubljani umrla. Hčerki sta vrsto let, od 1896—1918 vodili znani dekliški vzgojni zavod »Huth-Haus« na Poljanski cesti v Ljubljani.

Povedati moramo še prijazno besedo o Julijinem edinem sinu, Jožefu, rojenem 28. maja 1850. Kot doktor prava je vstopil v sodno službo in jo opravljal pretežno v slovenskih mestih spodnje Stajerske. Poročil se je v Vojniki. Bil je do ljudi vedno priazen in ustrežljiv. Otrok ni zapustil, pač pa blag in lep spomin.

Dva nagrobnika

Skoro neumljiv zaplet naključij je še hotel, da spi kar dvoje Julijinih otrok prav blizu Prešernove Vrbe. Na pokopališču v Begunjah, v jugovzhodnem kotu, ob zidu, stoji črn nagrobnik Gustava Linnerja, avstrijskega feldmaršala in njegove žene Antonije, druge Julijine hčerke. Prav zraven je v obzidje vdelana siva marmorna plošča s preprostim napisom: »Marie Mammer 1941—1923.« Tu torej spi tretji Julijin otrok...

Kako napak in res pretrdo smo toliko let sodili »neusmiljeni« Juliji Primčevi, utegne izpričati tale, bežen podatek.

Na splošno se je v krogih prešernoslovcev kakor tudi med preprostimi častilci Prešernove muze, domnevalo, da pesnik sploh nikoli ni z Julijo govoril, ampak jo občudoval le od daleč. Da pa ni bilo prav tako, priča poleg drugega tudi pismo, ki ga je napisala ena od Julijinih potomk. Pismo je datirano z dne 2. decembra 1948 in pravi: »Obstojal je zvezčič, ki ga je Prešeren moji babici na nekem kazinskem plesu izročil. V zvezčiču je bilo posvečilo in vse pesmi, njej v čast, lastnoročno napisane. Toda, ko se je moj ded selil, po smrti svoje žene v Gradec, se je zvezčič nekam izgubil.«

CRTOMIR ZOREC

»V Flanders-Lane, doktor.« Komaj pa je umolknil, je zaslišal neke čisto v bližini hihtanje.

»Kdo je to?« je vprašal Lomond.

»Ne hodite dalje!« je svaril Alan. »Ali ne vidite rdečega sija — znamenje, da je cesta razkopana?« Zdelo se mu je, da vidi pred seboj rdečo luč.

»Ta sij gledam pred seboj že ves večer,« je godrnjal doktor. »Mislite torej, da je cesta razkopana?«

Neznani glas je spregovoril: »Tamle gre, da bi zgrabil Čarovnika!« Zaslišala sta tih smeh mnogih glasov.

»Kdo je bil to?« je spet vprašal Lomond.

»Saj vam pravim, da ste v Flanders-Lane,« je odvrnil Alan. »Pravijo ji tudi mali pekci.«

Doktor je tiho nadaljeval: »Za vruga, nikogar ne morem videti!«

»Na večnih stopnicah sede in nas opazujejo,« je odvrnil prav tako tiho Wembury. »Čudovita noč za Čarovnika!«

Cisto v bližini neke, v eni izmed razpadajočih hiš je vreščče zaigral gramofon. Najprej glasno, nato pa vedno tiše kot da so se med njim in poslušalci počasi zaprla vrata.

Nato je z druge strani zavreščal ženski glas: »Pokukaj no doktorja! Čarovnika bi rad zgrabil!«

»Le kako, za vruga, morejo videti?« je začudeno vprašal Lomond. Alana je streslo. Mačje oči imajo. Le poslušajte, kako se gibljejo — hui! Halo!«

Nekdo se je dotaknil njegove rame. »Čudne žale si dovoljujejo z nami. Radoveden sem, če bo trajalo to vso pot?«

»Nobenega hrupa?«

»Nič, razen igranja na klavir.«

Alan je hitel v hišo. Sledili so mu vkljenjeni Hackitt s svojim spremljevalcem, zadnja pa sta šla Atkins in zdravnik. Pohitel je navzgor po stopnicah in glasno potrkal. Nobenega odgovora. Udaril je s pestjo po vratih in glasno poklical Meistra, toda odgovora ni bilo.

»Kje je gospodinja?« je vprašal.

»V svoji sobi, Sir, vsaj pred nekaj urami je bila tam. Popolnoma gluha je!«

»Da, da, čisto gluha je,« je dejal Wembury.

»Dajte mi kak ključ, znam odpreti,« se je ponudil Hackitt. Čakali so molče, medtem ko si je Hackitt dal opraviči pri vratih. Njegovi poskusi so se obnesli. V nekaj trenutkih se je ključavnica vdala in vrata so se odprla.

Gorela je samo velika stoječa svetilka in od nje je padal mrtvaški sij na orumenelo Meistrovo obličje. Bil je v fraku, sedel za klavirjem, roke je držal izprožene pred se, z obraza pa mu je odseval strah.

»Puh!« je vzdihnil Alan in si otrl orošeno čelo. Izraz »plavati v višjih sferah« mi je sicer znan, vendar se mi zdi, da prvič vidim človeka v takem stanju.«

Stresel je omotenega Meistra, vendar bi lahko storil z njim še kaj drugega, ne da bi se nesrečnež količkaj zmenil za vse, kar se je godilo okoli njega.

»Hvala bogu!« se je oglasil Hackitt s tresočim glasom. »Prav nič več nisem mislil, da bom starega videl še kdaj živega!«

Alan se je ozrl na glavni lestene pod stropom in dejal:

stanih poskusov Atkinsonovih in doktorjevih, da bi ga spravila k zavesti, začel počasi prebujati, vendar je trajalo še precej dolgo, preden je odprl oči.

Wembury je medtem stal ob pogrneni mizici in zamišljeno zrl nanjo.

»Večerja v dveh,« je menil, dvignil steklenico s šampanjcem in bral: »Cordon Rouge 1911.«

»Nekoga pričakuje,« je dejal Lomond in ko je Alan prikimal, je nagajivo nadaljeval: »Damo...«

»Zakaj pa damo?« je nejevoljno vprašal Wembury, »saj moški tudi pijejo vino!«

Zdravnik se je sklonil in vzel v roke srebrno skodelico, polno sladkarij. »Vendar pa redko kdaj jedo čokolado,« je pripomnil.

Alan se je nejevoljno nasmehnil.

»Nekoč boste še dober detektiv, — Meister pa ima — nekoliko čuden okus!«

Pod prtičem je ležala šatuljica iz marokensnja. Lomond jo je odprl; na žamet so se le sketali demanti.

»Ali je Meister tak mož, da daje take vrste darove svojim — čudnim prijateljem?« je vprašal z mirnim smehljajem.

»Ne vem!« je bil Alanov kratki in nevljudni odgovor.

»Pazite!« je šepnil Hackitt.

Meister se je začel gibati. Obračal je glavo na levo in desno, kmalu pa se je dodobra osvestil in opazil, da ni več sam. »Halo!« je zagodrnjal, »Dajte mi piti!« Tipal je po steklenici, ki je ni bilo.

»Meister, mislim, da ste danes že dovolj pili in njuhali. Zberite se, povedati vam moram nekaj neprijetnega!«

38

Čarovnik

Pred njim se je posvetila rdeča luč in še ena. Zagledali so starega, zamazanega možaka, ki se je sklanjal nad ognjem, netenim s koksom. Bil je nočni čuvaj. Za hip je dvignil svoj začrneli obraz in Lomond se je prestrašil.

»Ha! Kdo ste pa vi?« je vprašal.

»Nočni čuvaj sem. Flanders-Lane je strašen kraj. Venomer kričijo. Lasje bi se vam ježili, če bi slišali vse to, kar moram slišati jaz.« Njegov glas je zvenel zamolklo kot iz groba.

»Vso noč se je potikala tod okoli, vso noč — tista ženska,« je poročal.

»Kakšna ženska?« je vprašal Wembury.

»Mislim sem, da je nočna vešča — tu vidite strahove, pa tudi slišite jih.«

V eni izmed hiš, ki jih ni bilo videti, je nekdo zakričal.

»V Flanders-Lane kriče tako vso noč,« je dejal nočni čuvaj mrko. »Živijo po kletah kot živali — nekateri nikdar ne pridejo iz njih. Tam se rodijo, tam spodaj umro.«

V tem hipu je začutil Lomond, kako je neka roka prišla njegovo nadlaket.

»Kdo je?« je vprašal.

»Pri vsem, kar vam je dragega, ne hodite dalje,« je zašepetalo in začudil se je.

»Cora Ann!«

»Kdo je?« je vprašal Wembury in se obrnil.

»Tam je smrt — smrt!« Glas Core Ann je zvenel tiho in vsiljivo. »Rada bi vas rešila. Obrnite se in pojdite nazaj, od koder ste prišli.«

»Poskušate me preplašiti, Cora Ann,« je očital Lomond.

V naslednjem trenutku je ni bilo več. Megla se je nenadoma nekoliko dvignila in zagledali so cestno svetilko pred Meistrovo hišo.

Atkins je čakal pred steklenim ostrižem vho-da in ni imel ničesar posebnega poročati.

»Nisem hotel vlamljati, dokler ne bi prišli. Razen igranja na klavir nisem slišal nič drugega. Šel sem za hišo in opazil, da v njegovi sobi gori luč.«

»Prižgite luči! Doktor, poskusite ga prebuditi!«

»Ali ste že poskusili dotakniti se ga z gorečo vžgalico na ušesu?« je menil uslužni Sam Hackitt in ko so ga resno zavrnil naj miruje in moči, je jezno dostavil: »Človek še svojih občutkov ne sme več pokazati! Saj to ni nič protizakonitega! Ali vam nisem dejal, Mr. Wembury? V transu je. Videl sem ga že prej včasih takega — preveč — je koksali!«

»Hackitt, kje natanko ste stali, ko ste začutili roko?« je vprašal Alan. »Snemite mu lisice!«

Ko se je Hackitt iznebil lisic, je stopil na mesto, ki je bilo na nasprotni strani vrat. Med vrati in majhnim divanom je stala pogrnjena mizica, ki jo je Wembury opazil že, ko je vstopil. Mary tedaj ni prišla. Pri tej ugotovitvi se je globoko oddahnil.

»Jaz sem stal tu, roka pa je bila tamle,« je pojasnil Hackitt. Pokazal je na tajinstvena vrata in Wembury je opazil, da so zapahnjena in zaklenjena in da visi ključ na steni.

Tako ni mogel nihče v sobo brez Meistrove pomoči. Nato je posvetil svojo pozornost oknu. Rožnate zavese so bile zagrnjene. Hackitt je to takoj opazil, kajti tedaj, ko je zbežal, so bile zagrnjene le napol, okno in mreža pa šta bila odprta.

»Nekdo je bil tu!« je dejal odločno. »Prepričan sem, da se stari ni ganil. Jaz sem pustil mrežo odprto.«

Vrata, ki so vodila v Maryno delovno sobo, so bila zaklenjena. Prav tako tudi vrata v Meistrovo spalnico. Pregledal je še enkrat zapehe in bil prepričan, da se jih zvečer ni nihče dotaknil. V sobi je bilo na debelo prahu. Preproga že tedne ni bila izprašena in pri vsakem trdnjšem koraku se je dvignil z nje oblasek prahu. Oslinil je prst ter potegnil z njim po gumbu na zapahu. Čeprav ga je že popoldne držal v roki, se je vendar prepiral, da ga medtem ni nihče več uporabil. Atkins je obdeloval spečega Meistra in ga rahlo tresel. Meister se je pod vplivom nepre-

Meister je neumno buljil vanj. »Koliko je ura?« je vprašal.

»Pol ene!«

Opotekaje se je dvignil. »Ali je tu?«

»Kdo naj bi bil tu?« je s hladnim poudarkom vprašal Alan.

Meister je stresal z razbolelo glavo. »Rekla je, da bo prišla,« je mrmral. »Zatrdno je obljubila... ob dvanajstih. Če se drzne me vleči za nos...«

»Kdo pa je ženska, o kateri govorite, Meister?« je vprašal Wembury. Pravnik se je bedasto zasmel. »Ženska, ki je vi ne poznate.«

»Domnevam, da je nameravala priti zato, da bi vam delala družbo?« je vprašal Wembury.

»Uganili ste! Dajte mi pijače!«

Možak je bil še vedno toliko omamljen, da ni prav vedel, kaj se godi okrog njega. Tu pa je v svojem opitem stanju opazil Hackitta.

»Ste se vrnili? No, zdaj spet lahko greste!«

»Ali slišite, kaj pravi?« se je oglasil vedno pozorni Sam Hackitt. »Umika svojo obtožbo.«

»Ali ste izgubili svojo kaseto za denar,« je vprašal Wembury Meistra.

»Kaj izgubil...?« Zibal se je k predalu in ga odprl. »Ni je!« je kriknil hripavo. »Vi ste mi jo vzeli!« S prstom je kazal na Sama Hackitta. »Vi propali tat!«

»Le mirno kri!« je dejal Wembury in prijel opotekajočega se Meistra. »Hackitta smo prijeli in jutri zjutraj ga lahko ovadite zaradi tatvine.«

»Vzel je mojo kaseto,« je tožil Meister v svoji pijani jezi. »Vgriznil je roko, ki ga je hranila.«

Mr. Hackitt se je smehljaj. »Ugaja mi to, kar imenujete 'hraniti'. Tista hrana pač ni bila dosti prida!«

Toda Meister ga ni poslušal. »Dajte mi piti!«

Wembury ga je prijel za komolec. »Ali si ne morete predočiti, kaj vse to pomeni? Čarovnik je v Deptfordu!« — Toda to bi tudi lahko pripovedoval mizi ali omari.

TATTOVI Za razvedrilo

Sedel sem v restavraciji »Krasavinje«. Nenadoma priteče natak k moji mizi: »Po telefonu vas iščejo.« »Mene? To bo verjetno pomota. Nihče ne ve, da sem tu.« Pa sem vendar postal radoveden. Stopil sem v kabino in vzdignil slušalko: »Halo, kdo je tam?« »Jaz sem, Čerbakov. Poslušaj... mi smo v »Alhambri« in čakamo nate. Odgovoril sem: »Kateri vrag pa ti je rekel, da sem v Krasavinji? Razen tega pa moram takoj domov, ker ni nikogar v mojem stanovanju.«

»Nikar ne laži. Kako moreš trditi, da ni pri tebi nikogar, ko so mi pa na moj klic takoj povedali, da si v »Krasavinji«.

Nervozno sem obesil slušalko in poklical svojo številko. Moški glas je nestrpnost spregovoril:

»Kaj pa je spet? Bo že enkrat mir? Kličete drug za drugim in me motite pri delu. Kaj pa hočete?«

»Rad bi vedel, kaj iščete v mojem stanovanju!«

»O, vi ste lastnik? Sedaj nam vsaj lahko takoj poveste, kje so ključki pisalne mize, ki jih potrebujemo ko vsakdanji kruh.«

»Ključki? Kakšni ključki in čemu?«

»Slišite, vendar ne bomo vladali vseh enajst predalov,« je poslovno odgovoril glas po telefonu, »ampak, če ne najdemo ključev, bomo seveda morali miznico razbiti, kar bi pa povzročilo preveč ropota.«

»Prokleta drhal, krvosesi«, sem se zadrhl v telefon.

»Pa si res trapast lastnik«, je nadaljeval glas, ki me je presenetil s svojo drznostjo, »mi s teboj po človeško... Zares nam je žal, da bi brez potrebe uničili lepo pohištvo in te zato tudi vprašamo. Kje so ključki?«

»S takšnimi lopovi ne bom več razpravljaj!«

»He, prijatelj, močno se varaš, če misliš, da nas povrh vsega lahko še zmerjaš. Vzel bom svoj žepni nož in ti pokvaril vse pohištvo.«

Poslušaj: tebi se ne bo kdo ve kaj poznalo, tudi če ti kaj odnesemo. Tudi mi moramo živeti.«

»Razumljivo, saj vem, ampak«, sem rekel in si prizadeval, da bi v besede vnesel čimveč prepričljivosti, »Le nekaj ne razumem: zakaj brez razloga uničevati? Kaj imate od tega?«

»Počasi, nikar ne bodite takoj užaljeni.«

»Kdo govori o užajenosti? Vidim, da ste razumni ljudje. Strinjam se, da morate biti nagajani za svoj trud, toda nekaj mi ni jasno: čemu potrebujete ključke moje pisalne mize?«

»Denar hočemo. Mar ni v pisalni mizi?«

»Niti govora! Častna beseda!«

»Kje pa je potem?«

»Priznati moram, da sem denar dobro skrnil, pa ga tu-

di nimam veliko. Povejte mi, s kakšnim zneskom ste računali?«

»Hm, to je težko povedati.« »In kaj ste hoteli odnesti s seboj?«

»Ne preveč«, je odgovoril glas z resničnim obžalovanjem, »vratar bi nas utegnil opaziti. Torej, vzeli bi srebrni pribor, plašč, klobuk, budilko in srebrni nož za rezanje papirja.«

»Poslušaj bratec«, sem vzkliknil. »Recimo, da se vam posreči te reči prenesti mimo vratarja in da pridete z njimi k starinarju. Mar mislite, da vam bo kaj dal za to drobnarijo? Verujte mi, jaz poznam te krvosese. Z druge strani pa preže na vas razne nevarnosti, tveganje, preiskave in naposled zapor, levji delež pa ostane le v stanovanju!«

»To je res«, je zavzdihnil glas.

»Dragi prijatelji, zdi se mi, da smo se nekako sporazumeli. V moji sobi je res denar, 115 rubljev. Toda brez mene ga ne boste našli. Povedal vam bom, kje je denar. 100 rubljev naj bo vaših, 15 rubljev pa potrebujem za jutri. Zato pa pustite moje stvari na miru. Ne bom vas prijavil policiji, niti vas ne bom zasledoval. Vse bo ostalo med nami, kot posel, ki je bil sklenjen med dobrimi prijatelji in ki se nikogar ne tiče. Soglašate?«

Tat se je nekam zmedeno nasmehnil in končno dejal:

»Prav, pustili vam bomo 15 rubljev.«

»In ničesar drugega ne boste vzeli s seboj?«

»Vse bomo pustili nedotaknjeno.«

»Zelo sem vam hvaležen! Na pisalni mizi boste našli modro škatlo. Zgoraj so pisma, čisto spodaj je pa denar. To bi bilo vse. In ne pozabite pred odhodom luč ugasniti. Ko greste ven, vrata dobro zaklenite.«

Ko sem prišel domov, sem našel v jedilnici na mizi ovitek: tri bankovce po pet rubljev

Novi klobuk

Angelca sedi v cirkusu. Pojavi se klovns s smešnim pokrivalom na glavi. »Mamica!« zavpije Angelca, »ta hecni stric ima pa tvoj novi klobuk!«

Katera izmed vas je znesla to jajce?

Malica

Sprevodnik avtobusa zakliče za žensko, ki je pravkar izstopila:

— Počakajte! Pozabili ste paket!

— Nič hudega, kar pustite ga. Moj mož dela v uradu za najdene predmete in mu tako vsak dan pošiljam malico.

Mama! ... Mama!

Razgovor

V nedeljo najde Mihec očeta samega v sobi in mu reče: »Očka, vprašati te moram dvoje važnih stvari.«

»Le govori sinko!«

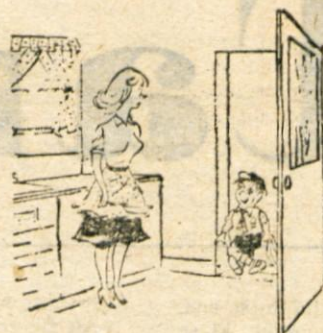
»Najprej tisto reč o škorklju. Saj nihče več ne verjame tem pravljicam. Kako je pravzaprav s to rečjo?«

»Hm«, začne očka in se nazadnje odloči, razodeti sinu veliko skrivnost. »Tako, tako«, pokima Mihec povsem neprizadeto. »In kaj sem te še hotel vprašati? Aha, že vem, zakaj pravzaprav ljudje zbirajo znamke?«

Opera

»Očka«, vpraša mali Janezek, »kaj je opera?«

»Opera?« odvrne oče, »je tisto, kadar nekdo zabode drugega z bodalom, oni pa namesto da bi padel po tleh in umrl, dolgo in glasno prepeva...«

Seveda sem se lepo vedel! Najprej sem mu voščil, potem pa sem ga prebunkal.

LEPA CENA

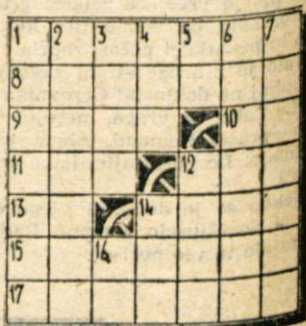
»Temu človeku sem dal petdeset centov, ker mi je rešil življenje.« — »In kako je on ocenil vaš postopek?« — »Dal mi je dvajset centov popusta!«

Saj bo v časopisih

V nekem ameriškem mestu so gangsterji oropali banko. Doma pravi eden izmed njih drugemu:

»Bill, preštej no denar, da bomo videli, koliko smo naropali.« »Se ne splašaj! Saj bomo tako ali tako videli v časopisu.«

Križanka

VODORAVNO: 1. največje mesto na Siciliji, 8. priprava za projiciranje neprozornih predmetov, 9. sijaj, blišč, 10. nikalnica, 11. skrajšano žensko ime, 12. povrtnina, 13. oziralni zalmeek, 14. mlado govedo, 15. vulkanska kamnina, 17. pokvarjenost, nizkotnost

NAVPIČNO: 1. velik močvirski ptič, 2. gorovje v Italiji, 3. pega, maroga, 4. reka v južni Skotski, ki se izliva v Irsko morje, 5. kratica za mednarodne humanitarne organizacije, 6. spomenik iz enega kamna, 7. spevoigr, 8. lažjo vsebino, 12. argentinska denarna enota (naša pisava), 14. lahkoatletska disciplina, 16. kratica za »državni zavod«

Rešitev iz prejšnje križanke

Vodoravno: 1. Ustinov, 8. tornado, 9. ali, 10. ped, 11. Evora, 13. panel, 15. iva, 16. Eol, 19. Kaliopa, 21. Eleanor

Za naše žene

POLETNI PULOVER

Letošnja pomlad in kakor kaže tudi poletje bodo prišli prav moderni pleteni ali kvačkani puloverji, ki jih bomo lahko oblekle h krilu za v službo ali k hlačam za potovanje. Predlagam ne preveč težak vzorec, ki je primeren za tak pulover. Napletemo ga lahko iz volne ali pa iz garna, ki ga imajo kar precej v naših trgovinah.

Vzorec: Rob

1. do 5. vrste desne, 6. vrsta (prava stran) desno, 7. vrsta leve, 8. vrsta desne, 9. vrsta leve, 10. vrsta desne, 11. do 15. vrste desne. To je vzorec za patent.

Vzorec za pulover. Število zank mora biti deljivo z 12 in tri.

1. vrsta (prva stran) desne, 2. vrsta leve, 3. vrsta: robna zanka, 3 zanke desno + 1 ovoj 1 prevlečeno snetje (1 desno sneta, 1 popletena desno, sneto zanko prevlečeš), 3 desne, 2 desni skupaj, 1 ovoj, 5 desnih; + ponovi! Na koncu pletilke kakor v začetku (3 desne in robna zanka). 4. vrsta in vse parne vrste leve, 5. vrsta: robna zanka, 4 desne, 1 ovoj, 1 prevlečeno snetje, 1 desna, 2 desni skupaj, ovoj, 7 desnih, ponovi od +. Na koncu pletilke vedno kot v

začetku. 7. vrsta robna zanka, 5 desnih + 1 ovoj, dvojno snetje (to je 1 desno snemeš, 2 desni skupaj, sneto zanko prevleči) ovoj, 9 desnih; ponovi od +. Konec vrste kot začetek. 9. vrsta desne, 11. vrsta: robna zanka, 2 desni, 2 desni skupaj, ovoj, + 5 desnih, ovoj, 1 prevlečeno snetje, 3 desne, 2 desni skupaj, ovoj, od + ponovi. Vrsto končaj kot si pričela. 13. vrsta robna zanka, 1 desna, 2 desni skupaj, ovoj, + 7 desnih, ovoj, 1 prevlečeno snetje, 1 desno, 2 desni skupaj, ovoj, od + ponovi. 15. vrsta: robna zanka, 2 desni skupaj, ovoj, + 9 desnih; ovoj, dvojno snetje, ovoj, od + ponovi. Končaj: 9 desnih, ovoj, prevlečeno snetje, robna zanka.

Od 1. do 16. vrste ponavlja!

Prijeten pleten pulover